

Lucht is tastbaarder dan mijn gedachte

do 22/07/2010 - 13:16

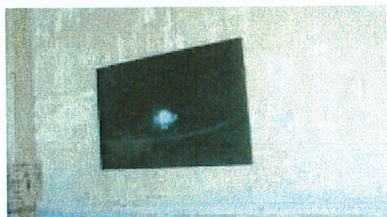
In het mooiste dorp van Vlaanderen, Oud-Rekem, gelegen aan de oevers van de Maas aan de Nederlandse grens, bouwt curator Annemie Van Laethem elk jaar een kunstige tentoonstelling op. Dat doet ze nu al jaren in het onderkomen waterkasteel Aspremont-Lynden. De curator heeft een fijne neus voor nieuw, haast onbekend talent en weet alle kunstenaars mooi te situeren binnen een interessant parcours.

Annemie Van Laethem verwacht ons aan de grote poort. Zij verkoopt zelf de tickets, geeft korte toelichtingen, dit is duidelijk een project van een vrouw gesteund door haar man. Vorig jaar creëerde ze samen met het Bonnefantenmuseum het aanstekelijk project "De oversteek".

Deze instelling uit Maastricht verkoos echter Alten Biesen boven Oud-Rekem, een spijtige keuze. Niet getreurd: zeventien kunstenaars tonen dit jaar hun projecten onder wie Steven Baelen en Karen Vermeren in situ of ter plaatse hebben gewerkt.

Kasteel van Oud-Rekem

[Slideshow](#)

We betreden het kasteel: aan de muur op een staander hangt er een witte piepschuimen televisie zonder beeld. Wie dit kasteel binnenstapt, heeft geen behoefte aan de brutale, ongenueanceerde werkelijkheid. Een project van Peter De Meyer. Her en der in het kasteel toont hij gevonden voorwerpen waarmee hij - door een kleine ingreep - een groots effect verhoopt. Een bok uit de turnles ligt lam, de vier poten strak. Wat hij beoogt, is dat we reflecteren over het begrip tijd en vergankelijkheid.

In een klein zaaltje toont Jacqueline Machado de Souza een video van een jongetje die een ijschoortje likt. Was het maar zo eenvoudig: de jongen heeft helemaal geen interesse in het ijsje, hij heeft slaap en eet op een heel vuile manier waarbij wij duidelijk mogen zien en meemaken wat er allemaal in zijn mondje gebeurt. Wij ondergingen deze vijf minuten durende video en voelden gêne omdat we zo rechtstreeks geconfronteerd werden met het dierlijke in de mens.

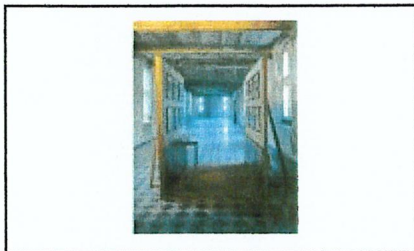
Een rijzige man van zestig komt ons tegemoet. Het is Pii, de man achter het grote project "Pii. De familie van de jager". "Ik ben gefascineerd door de voedselketen, in het bijzonder in het graan. Belangrijk voor de mens maar ook het hoofdbestanddeel van het dierlijk voedsel. Welke granen zijn natuurlijk en welke zijn genetisch gemanipuleerd?" vertelt hij aimabel.

En dan kout hij hoe het allemaal begonnen is: met laarzen die aan de beenzijde ronde tl-lampen kregen. Laarzen brachten hem tot het jagen. In enkele toonkasten liggen er geweren, in stukken gezaagd, grondig gedemilitariseerd of onbruikbaar gemaakt voor de jacht, en kogels gebogen in een rechte hoek. En dan toont hij een schop en een riek waarvan de steel een haakse bocht maakt. "Dat heeft te maken met de brekingsindex van water, een steel is nooit recht maar haaks". En dan troont hij ons mee naar twaalf schilden, een schild voor elke maand.

Een grote tocht door Europa

"Ik maak nu een grote tocht door Europa om de geschiedenis van ons voedsel te vertellen: twaalf maanden is de cyclus, dan krijg je de uitvinding van de kruiwagen, heel belangrijk en daarom heb ik het wiel met een tl-lamp verlicht, dan de gereedschappen."

"Veel van mijn objecten werken op batterijen. En die stroom breng ik mee vanuit een ander land. Kijk, dit is stroom uit Parijs waar ik een mooie tentoonstelling had in het Musée de la Chasse en de la Nature. In het Centre Pompidou heb ik een performance gegeven."

Tussen een lange weg van geelgoud graan staat er een opgezet hert met een GPS tussen het gewei. En ja hoor, de GPS stond ingetikt op Groenplaats, Oud-Rekem, het adres van het kasteel. Op de hoogste verdieping komen we straks nog twee herten met GPS tegen waarbij de verschillende talen modieus door elkaar zijn gemonteerd. Het is één wereld, wil Pii ons duidelijk maken. Aan het einde staat een te grote wieg en speelgoed met de juiste afmetingen. Beide uit aluminium. En later, veel later wil Pii aan de hand van graan de menselijke cyclus van de geboorte tot de dood illustreren.

"Sinds mijn twaalfde ben ik gefascineerd door voedsel. Dat kwam zo: we hadden thuis een volière en die beestjes aten graantjes. Echter, we waren thuis zo arm dat ik het eten van de vogels verkocht om voor ons een brood te kunnen kopen. En toen ben ik gaan nadenken over onze voedselketen."

Mark Dion stelt zich dan weer de vraag over het verdwijnen van diersoorten door koloniale praktijken en industrialisering.

Vernieling als thema

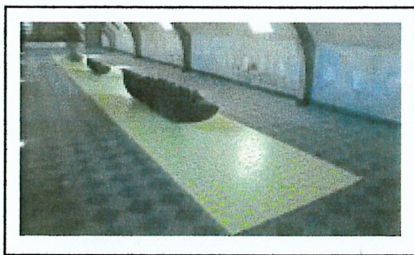
De zoektocht naar de ontwikkeling van de mens is ook een thema in het werk van Mathieu Knippenbergh. Hij toont drie prauwen: de eerste is gevuld met schoenen, de tweede met verbrande botten en de derde draagt een schotelantenne op de achterplecht. Uitbeeldingen van oorlog, totale vernietiging onder het oog van de

altijd aanwezige televisie.

Of de sterke schilderijen van Jowan van Barneveld. Zwart is zijn kleur, en binnen die grote zwarte vlakken vermoeden we afbeeldingen, soms is het raden welke tekening het is, is het een dode vrouw, een landschap, een liefkozing?

En op een schilderij "Pool" (acryl op doek) spat het helwitte licht op. Van Barneveld wil ons veel vertellen over de visuele prikkel, over het genot van het zien.

En dat doet ook Sofie Muller. Zij is er met het beeld "Elza" uit 2009: de dementerende, schommelende grootmoeder (de aftakeling als visuele prikkel) en het nieuwe beeld Oscar uit gepatineerd brons en verbrand hout. De broek, schoenen en kousen zijn intact, de beentjes zacht geblakerd, de buik zwaar verbrand. Het enige wat nog rest maar de jongen blijft wel rechtop staan.

De vernieling als thema: Ruben Bellinkx plaatste drie video's. Op het eerste scherm: een stoel en een hond met sterk, blinkend gebit. Hij bijt naar de stoel. Scherm twee: drie honden vechten met de stoel. Ze willen hem stuk maken. Scherm drie: flarden hout, tevreden en rustende honden. Een heel bizarre vertoning, maar schoon. Of zoals Rainer Maria Rilke schreef: "want schoonheid is vreselijk, vernietigend."

En dan als contrast de schoonheid van de schaatsters. Henk Visch laat zes schaatsters met linkervoet een flinke snelheid maken waarbij ze uitwaaiëren over de prachtige witzwarte tegels van het kasteel. Schoonheid zonder boodschap; esthetische schoonheid.

Datzelfde gevoel van schoonheid is er bij Karin Arink die met grote lappen stof de sociale verbondenheid vorm geeft. Maar heel knap en sterk zijn haar kleine tekeningen aan de muur.

Greet Van Outgaarden schildert dan weer verwildeerde plekken, de aantrekkingskracht van ongerepte natuur waar op het eerste chaos heerste maar dat is een vergissing: de natuur, dat is juist ordening. Ook zij schildert heel claustrofobisch in zwarte en witte tonen.

In situ kunst

Steven Baelen maakte muurtekeningen. Hij liet zich inspireren door 33 kleine muurschilderingen die een patiënt had gemaakt aan de hand van even zo veel postkaarten.

Dat intrigeerde Baelen en zette hem aan het denken. In de beknopte catalogus vertelt hij: "Geboeid door dit verhaal wilde ik met diezelfde beperking omgaan voor het maken van een muurtekening in de ruimte naast die bewuste plek. Daar waar de patiënt als enige (zichtbare) referentie van de buitenwereld 33 postkaarten had, heb ik tijdens mijn verblijf in het kasteel, dus de buitenwereld, enkel 33 tekeningen van mijn eigen intieme omgeving. Onze situatie is precies het omgekeerde maar met eenzelfde doel: het creëren van onze eigen plek."

Ook Femmy Otten werkte in situ. Zij bracht een groot wit vlak aan op een muur, "kleefde" daarop twee beeldjes uit gips en plaatste daarboven een kleurentabel in de vorm van een zon.

Wij noteerden spontaan in ons schriftje: "het heeft iets goddelijks." Thuis lezen wij de catalogus: "In mijn werk probeer ik alles bij elkaar te brengen wat ik liefheb: schoonheid op het moment dat ze verdwijnt, de liefde en de verlatenheid... de zielsverduistering. De elementaire passies. Dit maakt mijn werk tot een eclectisch geheel. Belangrijk is ook dat het niet gaat om de volmaaktheid maar dat imperfectie het sterke punt is."

En de titel "Lucht is tastbaarder dan mijn gedachte" komt van een psychiatrische patiënt. Het kasteel deed immers tot in 1980 dienst als Rijkspsiatrische instelling.

Op een muur kribbelde hij deze zelfanalyse. Deze tentoonstelling bewijst het nogmaals: kunst maakt tastbaar wat diep in het menselijke wezen leeft. Kunst wekt het onbewuste tot leven.

Yves Jansen

Lucht is tastbaarder dan mijn gedachte

wanneer tot 26 september

waar Kasteel van Oud-Rekem, deelgemeente Lanaken

site www.toerismelanaken.be

tel 0496/764808 (Annemie Van Laethem)